

Sygn. akt III C 1636/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia del. Ewa Suhecka- Bartnik

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Witaszek

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2020 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Z. M., A. M.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę ewentualnie o ustalenie

1. oddała powództwo w całości;
2. zasądza od powodów Z. M. i A. M. solidarnie na rzecz pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 13717 (trzyście siedemset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. nakazuje pobrać od powodów Z. M. i A. M. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 220 (dwieście dwadzieścia) złotych tytułem wydatków pokrytych tymczasowo ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie.

Sędzia del. Ewa Suhecka- Bartnik

Sygn. akt III C 1636/18

Uzasadnienie wyroku z dnia 24 czerwca 2020 roku

W pozwie z dnia 23 kwietnia 2018 roku powodowie Z. M. oraz A. M. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na swoją rzecz kwoty 33.262,60 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tej kwoty od dnia 14 kwietnia 2018 roku do dnia zapłaty, tytułem zwrotu świadczenia nienależnego, spełnionego w wykonaniu umowy dotkniętej sankcją nieważności bezwzględnej. Ewentualnie, w przypadku stwierdzenia, że umowa dotknięta jest wadliwościami uzasadniającymi wnioski o stwierdzenie jej nieważności bezwzględnej, jednakże że powodowie nie mogą domagać się od pozwanego zwrotu świadczenia nienależnego, wnieśli o ustalenie, że umowa nr (...) z dnia 14 listopada 2006 roku jest bezwzględnie nieważna.

Wskazali, iż w niniejszym procesie domagają się zasądzenia od pozwanej zwrotu części świadczeń spełnionych to jest jedynie w okresie od dnia 15 listopada 2007 roku do dnia 15 grudnia 2009 roku w kwocie 33262,60 zł.

Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Jako uzasadnienie zgłoszonego roszczenia powodowie wskazali, iż w dniu 14 listopada 2006 roku zawarli oni z pozwanym – na podstawie wzorca umowy – umowę kredytu hipotecznego denominowanego do franka szwajcarskiego nr (...), w wykonaniu której pozwany udzielił powodom kredytu w kwocie 101.547,59 CHF. Aneksem z dnia 15

października 2007 roku kwota kredytu została zwiększona o 31.177,62 CHF. Aneksem z dnia 05 kwietnia 2013 roku pozwany umożliwił powodowi spłatę zadłużenia bezpośrednio w walucie obcej.

Przedmiotowy wzorzec umowy został powodowi w całości narzucony przez pozwanego. Możliwości rzeczywistego wpływu powodów na ostateczny kształt umowy ograniczone zostały do określenia kwoty kredytu oraz okresu kredytowania. Pozostałe postanowienia zaś zostały w całości jednostronnie ukształtowane przez pozwanego. Powodowie wskazali ponadto, że przytoczone przez nich w uzasadnieniu pozwu postanowienia umowne zawarte w § 5 ust. 3 i § 13 ust. 1 i § 1 pkt 8 umowy – w zakresie w jakim odsyłają do kursów kupna i sprzedaży waluty obcej ustalanych przez bank – spełniają wszystkie przesłanki pozytywne, niezbędne do uznania ich za postanowienia abuzywne w rozumieniu art. 385¹ k.c. i jako takie nie wiążą powodów. Postanowienia te, w ocenie powodów, niewątpliwie zostały jednostronnie ukształtowane przez bank, a następnie narzucone powodowi we wzorcu umowy o kredytu. Powodowie nie mieli rzeczywistego wpływu na treść postanowień wzorca umowy, a autonomia ich woli ograniczała się w istocie jedynie do decyzji czy przystąpić do danej umowy czy nie.

Ponadto, zdaniem powodów, wskazane przez nich postanowienia nie regulują głównych świadczeń stron umowy o kredyt, albowiem dotyczą jedynie zasad określania kursów kupna i sprzedaży waluty, które wykorzystywane są do arbitralnego określania przez bank wysokości kwoty zadłużenia powodów i poszczególnych rat kapitałowych, a w konsekwencji zapewnienia sobie możliwości osiągnięcia dodatkowego zysku.

Postanowienia te nie są ponadto jednoznaczne, gdyż nie precyzują żadnych obiektywnych, sprawdzalnych kryteriów, które miałyby wpływać na sposób określania przez bank wysokości kursów kupna i sprzedaży waluty. Nadto, są one sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco godząc w równowagę kontraktową poprzez przyznanie bankowi uprawnienia do jednostronnego, swobodnego kształtowania kursów kupna i sprzedaży waluty, a także rażąco naruszają interes konsumenta, obciążając powodów w całości ryzykiem kursowym waluty na wolnym rynku, ale również ryzykiem całkowicie dowolnego, arbitralnego kształtowania kursu kupna i sprzedaży waluty przez bank.

W konsekwencji zaś uznania tych postanowień umowy za abuzywne ich pominięcie skutkowałoby tym, iż umowa kredytu nie określałaby obligatoryjnych postanowień umowy kredytu, co skutkowało winno jej nieważnością.

Powodowie podnieśli również, iż umowa zawarta pomiędzy stronami jest sprzeczna z treścią przepisów ustawy Prawo bankowe. Umowa ta bowiem nie spełnia wymogów co do minimum treści, stawianych przez art. 69 ust. 1. Ponadto, zdaniem powodów, narusza ona przepis art. 69 ust. 2 pkt 2 i 4, albowiem określa istotne postanowienia umowy tj. kwotę oraz zasady i termin spłaty kredytu w sposób niejednoznaczny, nieprecyzyjny. Narusza ona także przepis art. 69 ust. 2 pkt 5, bowiem określony w umowie mechanizm naliczania oprocentowania kredytu zakłada, że oprocentowanie obliczane jest od kwoty kapitału przeliczonej na walutę obcą. Podnieśli, że w umowie tej choć kwota kredytu wyrażona została w CHF to wypłata mogła nastąpić wyłącznie w PLN, podobnie jak spłata. W konsekwencji uznać należało, że od początku był to kredyt wyrażony w walucie PLN- istotne jest w jakiej walucie kredyt został uruchomiony i wykorzystany i w jakiej był spłacany. W efekcie w tej umowie frank szwajcarski był tylko mechanizmem waloryzacji, pozwalającym pozwanemu na zwiększenie wysokości pierwotnego zobowiązania powoda, zgodnym zamiarem stron była wypłata i spłata kredytu w PLN. Kwoty zaś do wypłaty w PLN kredytobiorca nie znał w chwili zawarcia umowy.

Powodowie podkreślili także, że umowa jest nieważna, bowiem stosunek prawny łączący strony jest sprzeczny z naturą stosunku zobowiązaniowego w zakresie jakich przewiduje, że kwota kredytu waloryzowana kursem CHF. Arbitralnie i jednostronnie określanym przez pozwanego, co jest jednoznaczne z pośrednim wpływem pozwanego na wysokość zobowiązania powoda i przeniesieniem na powoda ryzyka walutowego.

Kolejno jest nieważna bowiem stosunek prawny łączący strony jest sprzeczny z istotą waloryzacji, bowiem przewidujące waloryzację postanowienia stanowią skrajne nadużycie zasady swobody umów, w zakresie, w jakim nie zabezpieczają obu stron przed ryzykiem spadku wartości pieniądza, a w istocie służą jedynie pozwanemu do arbitralnego i jednostronnego kształtowania wysokości zobowiązania powodów i stanowią dla pozwanego dodatkowe, nieekwiwalentne źródło dochodu.

Klauzula ta doprowadziła do tego, że mimo braku istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza wartość świadczenia kredytobiorcy wzrosła ponad dwukrotnie, co jest niezgodne z istotą waloryzacji, naturą kredytu bankowego oraz zasadami współżycia społecznego. (pozew k. 1-5)

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 lipca 2018 roku pozwany (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany wskazał, że powodowie mieli wybór, w jakiej walucie chcą spłacać kredyt, już w dacie zawarcia umowy. Powodowie zdecydowali się jednakże na spłatę kredytu bezpośrednio w CHF dopiero w lutym 2013 roku, kiedy złożyli wniosek o założenie rachunku w CHF.

W dalszej kolejności pozwany podkreślił, że kredyt denominowany w CHF był proponowany klientom dopiero wówczas, gdy odrzucili propozycję kredytu w PLN. Klientów zaś, którzy zdecydowali się na kredyty w CHF, pouczano o ryzyku kursowym, wskazując, że w przypadku wzrostu kursu waluty podwyższeniu ulegnie zarówno rata spłaty, jak i kwota zadłużenia wyrażone w PLN. Doradcy kredytowi posługiwali się w tym zakresie ulotką „Informacja o ryzyku kursowym i ryzyku stopy procentowej”.

Wskazał, iż walutą w umowie kredytu łączącej strony był frank szwajcarski, a umowa kredytu denominowanego nie jest sprzeczna z przepisami prawa, w tym przepisami ustawy Prawo bankowe, art. 358 k.c. i przepisami ustawy prawo dewizowe.

Ponadto, przeliczanie świadczenia banku i kredytobiorcy po kursie z tabeli banku nie było rozwiązaniem abuzywnym, postanowienia umowy nie zawierają również mechanizmu waloryzacji. Zdaniem pozwanego, konstrukcja kredytu denominowanego i indeksowanego kursem CHF była co do zasady korzystna dla kredytobiorcy, który z jednej strony otrzymywał złotówki, których potrzebował do zrealizowania celu kredytu, z drugiej zaś saldo kredytu w CHF pozwalało na korzystanie z niższej stopy procentowej, niż w przypadku kredytów złotówkowych. Kwestionowane postanowienia nie naruszają więc interesów powodów w sposób rażący i nie są sprzeczne z dobrymi obyczajami. Pozwany wskazał również, iż przez pierwsze dwa lata wykonywania umowy kurs CHF wielokrotnie spadał poniżej poziomu z dnia wypłaty. Przez ten okres kredytobiorcy korzystali na zmienności kursu CHF.

Pozwany wskazał także, że nieważność nie może być skutkiem wyłącznie rzekomej abuzywności postanowień umowy. Nawet, gdyby uznać sporne postanowienia za niedozwolone, z pewnością nie prowadzi to do nieważności umowy i do powstania roszczenia dochodzonego pozwem. Umowa może bowiem istnieć bez wskazanych przez powodów postanowień, istnieje też możliwość jej uzupełnienia zgodnie z ustalonymi zwyczajami, czy art. 354 i 65 k.c.

Pozwany zwrócił uwagę na okoliczność, że powodowie opisując stan faktyczny, przemilczeli, że rok po zawarciu umowy, na wniosek powodów podwyższono kwotę kredytu. Skoro więc powodowie zdecydowali się na podpisanie aneksu do umowy, podwyższając kwotę udzielonego kredytu, nie oceniali jej warunków jako niekorzystnych. Tym bardziej brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, iż doszło do rażącego naruszenia interesów konsumenta.

Powodowie nie wskazali też, że prosili pozwanego o zaświadczenia o wysokości odsetek, gdyż korzystali z tzw. ulgi odsetkowej, rozliczając się z urzędem skarbowym. Powodowie więc – w ocenie pozwanego – w żadnym wypadku nie mogą dochodzić całości płaconych na rzecz pozwanego rat, gdyż ich część zwracał im co roku urząd skarbowy w formie ulgi podatkowej, a więc byłoby w tym zakresie bezpodstawnie wzbogaceni.

Nadto pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia w części w jakiej powodowie dochodzą zwrotu rat uiszczonych wcześniej niż 17 kwietnia 2008 roku. (odpowiedź na pozew k. 29-41).

W dalszych pismach procesowych i w stanowiskach zajętych na rozprawie strony podtrzymały dotychczasowe stanowisko w sprawie. (pismo powodów z dnia 28 listopada 2018 roku k. 163-167 pismo pozwanego z dnia 4 grudnia 2018 roku k. 171 i 2 grudnia 2019 roku k. 234-241, i pismo powodów z dnia 23 grudnia 2019 roku k. 255-256)

Przy tym w piśmie z dnia 28 listopada 2018 roku (k. 163-167) strona powodowa powołała, że w następstwie wyeliminowania abuzywnych postanowień umowy nie można usunąć powstałej w ten sposób luki, podstawy ku temu nie stanowi art. 358 k.c. który w brzmieniu aktualnym obowiązuje od 24 stycznia 2009 roku, wskazali na niewystarczające ich poinformowanie o ryzyku walutowym. Podtrzymali stanowisko, iż kredyt od początku był kredytem udzielonym w PLN, a jedynie odwoływał się do kursu waluty obcej. Podtrzymane zostały zarzuty, iż umowa ta narusza zasadę walutowości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 października Z. M. i A. M. (zwani dalej również powodami) złożyli w (...) Oddziale w L. banku (...) S.A. (zwany dalej również pozwanym lub Bankiem) wypełniony w dniu 29 września 2006 roku wniosek o udzielenie kredytu mieszkaniowego na budowę – finansowanie i refinansowanie do 80% kosztów. Wnioskowana kwota kredytu została określona na 250.000,00 zł jako walutę wskazano CHF, z przeznaczeniem na budowę domu. Spłata miała być dokonywana w formule rat malejących, a okres kredytowania miał wynosić 30 pełnych lat. Powodowie świadomie nie zdecydowali się na kredyt w PLN.

W chwili złożenia wniosku o kredyt powód zatrudniony był jako kierownik do spraw produkcji, a powódka jako kierownik referatu. Składając ten wniosek kredytowy klienci objęci zostali promocją trwającą do 30 września 2006 roku, otrzymali druki przed zmianą – aktualizacją, co potwierdziła podpisem pracownik banku- Dyrektor(...) Oddziału w L. A. J.. W chwili złożenia wniosku o kredyt powodowie byli właścicielami mieszkania własnościowego o wartości około 80.000 zł.

Wnioskując o udzielenie kredytu, powodowie oświadczyli, że nie skorzystali z przedstawionej im w pierwszej kolejności oferty w walucie polskiej i dokonali wyboru oferty w walucie wymiennej, mając pełną świadomość ryzyka związanego z kredytami zaciąganyymi w walucie wymiennej, polegającego na tym, iż: w przypadku wzrostu kursów walut podwyższeniu ulega zarówno rata spłaty jak i kwota zadłużenia, wyrażone w walucie polskiej; w przypadku wypłaty kredytu w walucie polskiej kredyt jest wypłacany po kursie kupna dla dewiz; w przypadku spłaty kredytu w walucie polskiej kredyt jest spłacany po kursie sprzedaży dla dewiz. Powodowie oświadczyli także, że zostali oni poinformowani o ryzyku zmiany stóp procentowych polegającym na tym, iż w przypadku wzrostu stawki referencyjnej podwyższeniu ulega oprocentowanie kredytu, które powoduje wzrost raty spłaty, a także że ponoszą oni ryzyko zmiany kursów walutowych oraz zmiany stóp procentowych. W końcu powodowie oświadczyli, że zostali poinformowani, iż w przypadku kredytu udzielanego w walucie wymiennej w rozliczeniach między klientami a (...) S.A. w obrocie dewizowym stosuje się ustalone przez (...) S.A. kursy walut obcych w złotych – kursy walut są zamieszczone w Tabeli kursów (...) S.A. Wniosek o udzielenie kredytu przyjęła od powodów A. J. - ówczesnie dyrektor oddziału banku, będąca ciotką powoda Z. M..

(wniosek o udzielenie kredytu mieszkaniowego na budowę k. 49-51, oświadczenie klienta wnioskującego o udzielenie kredytu w walucie k. 51, Zeznania świadka A. J. od 00:14:40 d 00:28:30 protokół rozprawy z dnia 2 grudnia 2019 roku płyta k. 246, zeznania powodów: powoda od 00:08:45 do 00:33:30 i powódki od 00:34:44 do 00:46:25 protokół rozprawy z dnia 8 czerwca 2020 roku płyta k. 304)

Przed podpisaniem umowy kredytu, podobnie jak następnie przed podpisaniem aneksu do niej, powodowie byli informowali o ryzyku związanym z zawarciem umowy kredytu, w szczególności o ryzyku walutowym w postaci zmian kursów waluty. Powodowie zostali poinformowani, że pozwany Bank będzie przeliczać kwotę do wypłaty według swojego kursu. Nie było możliwości negocjowania kursu, po jakim nastąpi wypłata. Powodowie znali za to metodę, która stosowana była do obliczenia kwoty kredytu, jaka miała być im wypłacona- wynikała ona wprost z postanowień umowy. Decydowali oni także o dniu wypłaty kredytu.

(Zeznania świadka A. J. od 00:14:40 d 00:28:30 protokół rozprawy z dnia 2 grudnia 2019 roku płyta k. 246, Zeznania świadka M. L. (1) od 00:03:36 do 00:23:26 protokół rozprawy z dnia 4 marca 2020 roku w sprawie I CPS 108/19 przed

SR w Lublinie, płyta k. 291, pismo okólne Dyrektora Zarządzającego kierującego pionem finansowania nieruchomości zmieniające pismo okólne w sprawie wprowadzenia procedury produktowej „kredyt mieszkaniowy (...)” k. 67-71).

W następstwie złożenia tego wniosku w dniu 14 listopada 2006 roku zawarta została między stronami umowa kredytu (...) nr (...) spłacanego w ratach malejących udzielonego w walucie wymiennej, która sporządzona została na podstawie wzorca umownego zaproponowanego przez pozwanego.

W § 1 umowy zawierającym definicję pojęć użytych w umowie wskazano między innymi, iż:

- zadłużenie to kwota należna (...) SA od kredytobiorcy z tytułu kredytu, odsetek, prowizji, opłat oraz innych należności wynikających z umowy,

- stawka referencyjna to wartość stawki referencyjnej LIBOR dla franka szwajcarskiego (CHF) dla międzybankowych depozytów trzymiesięcznych (LIBOR 3M),

- tabela kursów to tabela kursów (...) S.A. obowiązująca w chwili dokonywania przez (...) S.A. określonych w umowie przeliczeń kursowych dostępna w (...) S.A. oraz na stronie internetowej (...) S.A., (pkt 8)

- waluta wymienna o waluta wymienna inna niż waluta kredytu której kursy są zamieszczone w tabeli kursów.

W § 2 umowy postanowiono, że na warunkach określonych w umowie (...) S.A. zobowiązuje się postawić do dyspozycji kredytobiorcy kredyt w kwocie 101.547,59 CHF na budowę domu jednorodzinnego w miejscowości G. gm. L. Dz. nr (...)z przeznaczeniem na potrzeby własne, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) przez Sąd Rejonowy w Lublinie.

W § 3 określono, że kredyt może być wykorzystany przez kredytobiorcę wyłącznie zgodnie z celem określonym w umowie.

W § 4 oprócz określenia warunków wypłaty kredytu postanowiono, że bank postawi pierwszą transzę do dyspozycji kredytobiorcy do trzech dni roboczych po stwierdzeniu spełnienia przez kredytobiorcę warunków wypłaty. O dniu postawienia transzy do dyspozycji kredytobiorcy (...) S.A. powiadomi kredytobiorcę w uzgodniony sposób.

Na podstawie § 5 umowy, wypłata kredytu miała być dokonana w transzach, na wskazany przez kredytobiorcę rachunek. Całkowita wypłata kredytu miała nastąpić do 25 września 2008 roku. W ust. 3 wskazano, że kredyt może być wypłacany: w walucie wymiennej – na finansowanie zobowiązań za granicą i w przypadku zaciągnięcia kredytu na spłatę kredytu walutowego; w walucie polskiej – na finansowanie zobowiązań w kraju. Na podstawie ust. 4, w przypadku wypłaty kredytu w walucie polskiej, stosowany miał być kurs kupna dla dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązujący w (...) S.A. w dniu realizacji zlecenia płatniczego. Natomiast, jak wskazywał ust. 5, w przypadku wypłaty transzy w walucie wymiennej, stosowane miały być kursy kupna/sprzedaży dla dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązujące w (...) S.A. w dniu zlecenia płatniczego.

Zgodnie z § 6 ust. 1 umowy (...) SA pobiera odsetki od kredytu w walucie kredytu według zmiennej stopy procentowej, w stosunku rocznym, której wysokość ustalana jest w dniu rozpoczynającym pierwszy i kolejne trzymiesięczne okresy obowiązywania stawki referencyjnej, jako suma stawki referencyjnej i stałej marży, która w § 7 ust. 1 określona została na 1,27 pp, a całe oprocentowanie na 3,1425% w stosunku rocznym. Wskazano przy tym w § 6 ust. 1 iż pierwszy okres obowiązywania stawki referencyjnej może być krótszy i rozpoczyna się w dniu wypłaty pierwszej transzy. Koniec pierwszego okresu obowiązywania stawki referencyjnej przypada w dniu poprzedzającym ostatni dzień wymagalności kredytu i odsetek przed upływem pierwszego trzymiesięcznego okresu obowiązywania stawki referencyjnej. Kolejne trzymiesięczne okresy obowiązywania stawki referencyjnej kończą się w dniu poprzedzającym dzień który datą odpowiada dniowi w którym rozpoczął się poprzedni trzymiesięczny okres obowiązywania stawki referencyjnej z uwzględnieniem zasad liczenia terminów oznaczonych w miesiącach przewidzianych w przepisach k.c.

Zmiany stawki referencyjnej następują w dniu wymagalności spłaty raty kredytu i odsetek. (§ 6 ust. 2)

W § 6 ust. 3 umowy wskazano, że dla celów ustalenia stawki referencyjnej, pozwany miał się posługiwać stawką LIBOR publikowaną odpowiednio o godz. 11 (...) na stronie informacyjnej R., w drugim dniu poprzedzającym dzień rozpoczynający pierwszy i kolejne trzymiesięczne okresy obowiązywania stawki referencyjnej, zaokrągloną według matematycznych zasad do czterech miejsc po przecinku. W przypadku braku notowań stawki referencyjnej LIBOR dla danego dnia do wyliczenia stopy procentowej stosowane miały być odpowiednio notowania z dnia poprzedzającego, w którym było prowadzone notowanie stawki LIBOR. Za dzień braku notowań stawki LIBOR uznano ponadto dzień uznany na terenie Rzeczypospolitej Polskiej za dzień wolny od pracy.

W całym okresie kredytowania Kredytobiorca może złożyć dyspozycję zmiany stawki referencyjnej najpóźniej 7 dni przed końcem okresu obowiązywania stawki referencyjnej. Wzrost stawki referencyjnej wpływa na podwyższenie oprocentowania kredytu, które spowoduje wzrost spłaty raty. (ust. 4 i 5)

W § 7 ust. 2 wskazano, że zmiana wysokości stawki referencyjnej powoduje zmianę wysokości oprocentowania kredytu o taką samą liczbę punktów procentowych. (...) SA zawiadamia kredytobiorcę w formie pisemnej o każdej zmianie wysokości oprocentowania kredytu z podaniem terminu od którego zmiana ta obowiązuje. (ust. 3) (...) kredytu określona została w ust. 5 na 3,34 %. Wskazano, że stopa procentowa została wyliczona w oparciu o wielkość wyrażone w walucie kredytu. W ust. 5 podano, że koszty wyrażone w walucie polskiej do obliczenia stopy procentowej z ust. 4 zostały przeliczone na równowartość kwoty wyrażonej w walucie przy zastosowaniu kursu sprzedaży dla dewiz (tabela kursów), obowiązujący w chwili rejestracji umowy w systemie informatycznym.

W § 7 ust. 6 podano, że odsetki będą obliczane miesięcznie od kwoty zadłużenia z tytułu kredytu według obowiązującej w tym okresie zmiennej stopy procentowej dla kredytu począwszy od dnia wypłaty pierwszej transzy do dnia poprzedzającego spłatę kredytu włącznie.

§ 8 i 9 umowy dotyczył opłat i prowizji.

W § 10 ust. 1 umowy postanowiono, że należna (...) S.A. prowizja od udzielonego kredytu, zgodnie z Taryfą, w wysokości 0,95% kwoty kredytu, będzie wynosić 964,70 CHF i potrącona zostanie przez (...) S.A. z kwoty kredytu, w terminie trzech dni roboczych licząc od dnia zawarcia umowy kredytu.

W § 10 określono szacunkową wysokość kosztu kredytu poniesionego przez kredytobiorcę z tytułu odsetek na 47914,19 CHF, przy założeniu, iż oprocentowanie kredytu o którym mowa w § 7 ust. 1 nie ulegnie zmianie w całym okresie spłaty kredytu, kwota kredytu zostanie wypłacona jednorazowo w całości, kredyt będzie wykorzystany i spłacany zgodnie z postanowieniami umowy. Wskazano, że wysokość kosztu z tytułu odsetek ulega zmianie przy każdorazowej zmianie stopy procentowej kredytu. W ust. 4 i 5 podano, iż szacunkowy całkowity koszt kredytu w dniu zawarcia umowy wynosi 119802,14 zł, a wyliczono go zgodnie z art. 4 ustawy o kredycie konsumenckim. Do obliczenia szacunkowego (...) przy przeliczeniu kwot wyrażonych w walucie na równowartość kwot wyrażonych w walucie polskiej (...) SA stosuje kurs sprzedaży dla dewiz (Tabela kursów) obowiązujący w chwili rejestracji umowy w systemie informatycznym.

W § 11 umowy zawarto postanowienia odnoszące się do zabezpieczenia kredytu. Wskazano, że zabezpieczeniem spłaty kredytu jest między innymi hipoteka zwykła w kwocie 101.547,59 CHF na zabezpieczenie spłaty należności głównej oraz hipoteka kaucyjna do kwoty 22.340,47 CHF na zabezpieczenie spłaty odsetek na prawie własności nieruchomości położonej w miejscowości G. gm. L. Dz. Nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Lublinie prowadzi KW Nr (...). Nadto weksel władny in blanco kredytobiorcy i umowa o przelew wiarytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia.

W § 12 ust. 1 i 2 postanowiono, że kredytobiorca korzysta z karencji w spłacie kredytu do dnia 25 września 2008 roku, w okresie karencji będzie spłacał miesięcznie należne (...) SA odsetki od dnia wpłaty do dnia poprzedzającego dzień 25 września 2008 roku. Po okresie karencji kredytobiorca będzie spłacał zadłużenie z tytułu kredytu i odsetek w wysokości podanej w zawiadomieniu o wysokości spłaty do dnia 15 października 2036 roku w ratach malejących.

W § 13 umowy zostało określone, że spłata zadłużenia kredytobiorcy z tytułu kredytu i odsetek następuje w drodze potrącenia przez (...) S.A. swoich wierzytelności z tytułu udzielonego kredytu z rachunku oszczędnościowo-

rozliczeniowego kredytobiorcy o numerze wskazanym precyzyjnie w umowie, zaś kredytobiorca wyraża zgodę na potrącanie (ust. 1 i 2). Kredytobiorca zobowiązany został do posiadania środków w piętnastym dniu każdego miesiąca kalendarzowego na rachunku wskazanym w ust. 1 w wysokości umożliwiającej uregulowania należności z tytułu kredytu na rzecz (...) SA. Zgodnie z ust. 4, potrącanie miało być dokonywane w piętnastym dniu każdego miesiąca kalendarzowego, w wysokości wynikającej z zawiadomienia. Na podstawie ust. 5 (...) S.A. zobowiązany był do wysyłania kredytobiorcy raz na trzy miesiące zawiadomienia o wysokości należnych spłat na co najmniej 10 dni przed terminem spłaty.

Zgodnie z ust. 7 § 13, potrącanie środków z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego w walucie polskiej, miało następować w wysokości stanowiącej równowartość kwoty kredytu lub raty w walucie wymiennej, w której udzielany jest kredyt, według obowiązującego w (...) S.A. w dniu wymagalności, kursu sprzedaży dla dewiz.

Na podstawie zaś ust. 8, zmiana numeru rachunku, z którego miała następować spłata zadłużenia kredytobiorcy, nie wymagała zmiany umowy. (...) S.A. był zobowiązany do poinformowania kredytobiorcy listem zwykłym o zmianie numeru rachunku oraz o terminie wprowadzenia tej zmiany.

W § 15 określono sposób zaliczenia dokonanej przez kredytobiorcę wpłaty. W § 18 określając, że niespłacenie przez kredytobiorcę części albo całości raty w terminie umownym spowoduje że należność z tytułu zaległej spłaty staje się zadłużeniem przeterminowanym i może zostać przez (...) SA przeliczona na walutę polską według kursu sprzedaży dewiz (tabela kursów) obowiązującego w tym banku w dniu o którym mowa w § 13 ust. 3. Za każdy dzień zadłużenia przeterminowanego bank pobiera odsetki według obowiązującej w tym okresie stopy procentowej dla kredytów przeterminowanych i kredytów postawionych w stan natychmiastowej wymagalności. (§ 18 ust 3)

W myśl § 22 ust. 1 umowy, kredyt uważano za spłacony, jeżeli zadłużenie po spłacie ostatniej raty kredytu i odsetek wyniosło „zero” albo jeżeli w wyniku ostatecznego rozliczenia wystąpiła nadpłata lub niedopłata, wyrażona w walucie polskiej przy zastosowaniu kursu średniego NBP (aktualna Tabela kursów), obowiązującego w dniu spłaty z rachunku, z którego potrącałyby należności, w wysokości nie wyższej niż dwukrotność polecanej przesyłki pocztowej. Zgodnie zaś z ust. 2, w przypadku nadpłaty, wypłata kwoty nadpłaty miała zostać dokonana w formie przelewu na wskazany rachunek w walucie polskiej, przy zastosowaniu kursu kupna dla dewiz (aktualna Tabela kursów), obowiązującego w (...) S.A. w dniu wypłaty albo na wskazany rachunek walutowy.

W § 30 ust. 1 zawarte zostało oświadczenie kredytobiorcy o treści: „kredytobiorca oświadcza, że :

1) został poinformowany o ryzyku:

a) zmiany kursów waluty polegającym na wzroście wysokości zadłużenia z tytułu umowy kredytu oraz wysokości rat kredytu, wyrażonych w walucie polskiej, przy wzroście kursów waluty kredytu;

b) stopy procentowej polegającym na wzroście raty spłaty przy wzroście stawki referencyjnej;

2) ponosi ryzyka o których mowa w pkt1.

W § 30 ust. 2 wskazano, że w całym okresie kredytowania kredytobiorca może dokonać zmiany waluty kredytu. W przypadku zmiany waluty kredytu zmianie może ulec wysokość zadłużenia z tytułu kredytu, wysokość stawki referencyjnej, wysokość marży oraz wysokość rat kredytu.

Jako załączniki do umowy wskazano wykaz przepisów dotyczących kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego oraz wyciąg z taryfy prowizji i opłat bankowych w (...) SA. Umowa podpisana została przez powodów oraz w imieniu banku przez jego pracowników M. K. – kierownika Zespołu Finansowania (...) i E. O.- w zastępstwie Dyrektora Oddziału.

Wzór umowy w oparciu o który została sporządzona powyższa umowa obowiązujący w banku w tym czasie przewidywał możliwość dokonywania spłaty kredytu tak z rachunku oszczędnościowo- rozliczeniowego jak i z rachunku walutowego.

(umowa kredytu mieszkaniowego z załącznikami k. 7-12, wzór umowy kredytu obowiązujący w banku w dniu zawarcia umowy kredytu między stronami k. 72-86).

W dniu 17 września 2007 roku, w związku ze wzrostem kosztów prowadzonej budowy z uwagi na rosnące ceny materiałów budowlanych, powodowie złożyli wniosek o podwyższenie kwoty udzielonego im kredytu mieszkaniowego (...) o 70.000,00 złotych w walucie CHF. W chwili złożenia tego wniosku powód nadal był zatrudniony na stanowisku kierownika do spraw produkcji, jego miesięczne wynagrodzenie wynosiło 7500 zł brutto, dochód powódki wynosił 3500 zł brutto miesięcznie. Wartość mieszkania będącego ich własnością określili oni na 100.000 zł. Wniosek przyjęła od nich pracownik banku M. L. (1).

(wniosek o podwyższenie kwoty kredytu mieszkaniowego (...) k. 59-64, zeznania powodów wyżej wskazane)

W związku z powyższym wnioskiem powodów, w dniu 15 października 2007 roku między stronami zawarty został aneks do umowy kredytu (...) nr (...), spłacanego w ratach malejących, udzielonego w walucie wymiennej. W § 1 aneksu zostało wskazane, że w § 2 umowy kredytu dodaje się ust. 2 w brzmieniu: „Na warunkach określonych w Aneksie nr (...) do umowy nr (...) zobowiązuje się zwiększyć kwotę kredytu o 31.177,62 CHF do łącznej kwoty 132.725,21 CHF z przeznaczeniem na dokończenie budowy domu jednorodzinnego”. Od tej podwyższonej kwoty kredytu ustalono wyższą prowizję wyrażoną w walucie CHF, podwyższeniu uległa również kwota hipoteki zwykłej także wyrażonej w CHF do 132.725,21 CHF, a hipotekę kaucyjną określono na kwotę 33181,30 CHF. Określono również, że kredyt będzie spłacany do dnia 15 października 2037 roku w ratach annuitetowych. Aneks podpisali w imieniu banku jego pracownicy A. J. i M. L. (2).

(aneks nr (...) z dnia 15 października 2007 roku do umowy kredytu mieszkaniowego k. 65)

Kwota kredytu, była wypłacana powodom w transzach w oparciu o dyspozycje wypłaty kredytu, przy czym wypłata następowała w walucie PLN na rachunek wskazany w dyspozycji wypłaty prowadzony w PLN, w zależności od postępów prac budowlanych. Pierwsza transza została wypłacona w dniu 16 listopada 2006 roku w kwocie 964,70 CHF – prowizja za udzielenie kredytu; druga transza w dniu 14 grudnia 2006 roku w kwocie 10.736,99 CHF, co stanowiło równowartość 25.000,01 PLN, zastosowany kurs 2,3284; trzecia transza w dniu 14 marca 2007 roku w kwocie 32.422,42 CHF, co stanowiło równowartość 77.000,01 PLN zastosowany kurs 2,3749; czwarta transza w dniu 3 kwietnia 2007 roku w kwocie 21.528,53 CHF, co stanowiło równowartość 50.000,01 PLN, zastosowany kurs 2,3225; piąta transza w dniu 28 czerwca 2007 roku w kwocie 35.894,95 CHF, co stanowiło równowartość 80.268,29 PLN, zastosowany kurs 2,2362; szósta transza (część kwoty o jaką kredyt podwyższono mocą aneksu- pozostała w transzy siódmej) w dniu 15 października 2007 roku w kwocie 623,55 CHF – prowizja za podwyższenie kwoty kredytu oraz siódma transza w dniu 15 października 2007 roku w kwocie 30.554,07 CHF, co stanowiło równowartość 65.944,85 PLN zastosowany kurs 2,1583.

(dyspozycja wypłaty kredytu k. 55-58, dyspozycja wypłaty kredytu k. 66, zeznania powodów wyżej wskazane, zaświadczenie k. 14-17)

Początkowo powodowie spłacali zaciągnięty kredyt w złotych z rachunku wskazanego w umowie prowadzonego w walucie PLN. Dopiero w lutym 2013 roku powodowie złożyli wniosek o założenie rachunku w CHF, by móc spłacać kredyt bezpośrednio w CHF. Wcześniej nie podejmowali działań związanych ze zmianą rachunku do spłaty na walutowy. Nie rozważali też na etapie zawierania umowy spłaty rat kredytowych bezpośrednio w CHF.

W dniu 5 kwietnia 2013 roku strony zawarły aneks do umowy kredytu w którym wskazano, że z dniem zawarcia tego aneksu strony postanawiają, że:

1) dla celów związanych z obsługą kredytu (...) SA otwiera dla kredytobiorcy dodatkowy, bezpłatny oprocentowany rachunek prowadzony w walucie kredytu,

2) spłaty kredytu i odsetek będą dokonywane

a) z rachunku prowadzonego w walucie,

b) z rachunku w walucie polskiej (którego numer wpisany był w umowie kredytu w pierwotnym brzmieniu),

z zastrzeżeniem, że środki z rachunku o którym mowa w literze b) będą pobierane w przypadku gdy na rachunku z lit. a brak jest środków w ilości wystarczającej na spłatę raty. Do umowy strony dodały załącznik Zasady ustalania kursów wymiany walut i spreadu walutowego w (...) S.A. w brzmieniu określonym w załączniku do aneksu, a (...) SA stosuje kursy wymiany walut i spread walutowy w sposób określony w Zasadach ustalania kursów wymiany walut oraz spreadu walutowego w (...) SA. Za sporządzenie aneksu nie pobrano opłaty. Dokonano nadto zmiany numeru umowy kredytowej na (...). W załączniku do aneksu określono szczegółowe zasady ustalania kursu walut i spreadu walutowego w (...) SA.

Od kwietnia 2013 roku powodowie spłacają raty kredytu bezpośrednio w CHF. (zaświadczenie k. 14-17, wniosek powodów o założenie rachunku walutowego w CHF k. 87, aneks k. 13 z załącznikiem k. 13v., zeznania powodów wskazane powyżej, zeznania świadków M. L. (3) i A. J. wymienione wyżej)

Powodowie zwracali się do banku o wydanie zaświadczenia o wysokości spłaconych odsetek od kredytu celem przedłożenia w urzędzie skarbowym, na tej podstawie korzystali oni z ulgi podatkowej.

(wnioski k. 88- 91, zeznania powodów wyżej wymienione)

W okresie od 15 grudnia 2006 roku do 16 października 2017 roku powodowie spłacili we wpłatach dokonanych w walucie PLN kwotę 53675 zł tytułem kapitału i 44511,67 zł tytułem odsetek. Łączna spłata w walucie CHF, w tym po przeliczeniu na tę walutę spłat dokonanych w PLN i spłat dokonywanych bezpośrednio w CHF wyniosła w zakresie kapitału 36538,58 CHF i 20371,82 CHF.

(zaświadczenie k. 14-19)

Pismem z dnia 3 kwietnia 2018 roku powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty w wysokości 98.186,67 PLN oraz kwoty 24.019,07 CHF przeliczanej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonywana, w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od tych kwot, od dnia ich pobrania do dnia zapłaty – z tytułu zwrotu środków pobranych na podstawie wadliwych postanowień umowy kredytu nr (...).

(wezwanie do zapłaty wraz z ostateczną próbą pozasądowego rozwiązania sporu k. 18-19)

W przypadku spłacania kredytu w CHF w pozwanym Banku, klient nabywał walutę po kursie kupna dla dewiz. Stosowana była przy tym tabela kursów z danego dnia. Zdarzały się ponadto sporadyczne sytuacje, by kurs zmieniał się więcej niż raz w ciągu dnia. Kurs CHF w tabelach banku ustalany metodą krzyżową poprzez odniesienie CHF do USD a USD do PLN, a następnie za pomocą algorytmu doliczany był spread, w wyniku czego powstawały dwa kursy: kupna i sprzedaży. S. ustalał dyrektor departamentu skarbu według nieokreślonych kryteriów.

(Zeznania świadka B. M. od 00:29:21 do 00:50:05 protokół rozprawy z dnia 2 grudnia 2019 roku płyta k. 246)

Metodologia ustalania kursów walut nie była przedstawiona powodom na etapie zawierania umowy o kredyt. Powodowie pytań pracownikom banku w tym zakresie również nie zadawali.

(zeznania świadków A. J. i M. L. (2) oraz zeznania powodów wskazane powyżej)

We wzorcu umownym umowy kredytu mieszkaniowego (...), stanowiącym załącznik nr 2 do pisma okólnego dyrektora zarządzającego kierującego Pionem Finansowania (...) obowiązującym w dniu zawarcia umowy kredytu między stronami, w oparciu o który została sporządzona umowa z dnia 14 listopada 2006 roku, w § 13 zostało wskazane, że spłata zadłużenia kredytobiorcy z tytułu kredytu i odsetek nastąpi w drodze potrącenia przez (...) S.A. swoich wierzytelności w tytułu udzielonego kredytu z:

1. rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego kredytobiorcy;
2. walutowego kredytobiorcy;
3. rachunku prowadzonego w walucie kredytu, na który kredytobiorca będzie dokonywał wpłat z tytułu udzielonego kredytu w walucie kredytu lub innej walucie niż waluta kredytu. Wpłaty dokonywane w walucie innej niż waluta kredytu będą przeliczane na walutę kredytu przy zastosowaniu kursów kupna/sprzedaży walut.

Do decyzji kredytobiorcy należał wybór rachunku do spłaty.

(wzorzec umowny umowy kredytu (...) stosowany przez pozwanego k. 72-86).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów, zgromadzonych w aktach, których prawdziwość i autentyczność nie budziła wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Sąd oparł się również na dokumentach złożonych w kserokopiach, gdyż nie kwestionowała ich żadna ze stron niniejszego postępowania, a zatem zbędne było żądanie dołączenia ich w formie oryginału.

Sąd, ustalając w szczególności okoliczności towarzyszące zawarciu przez strony umowy kredytu, oparł się także na zeznaniach świadków: A. J. – w zdecydowanej części oraz M. L. (1). Zeznania świadków nie budziły w ocenie Sądu w zasadzie wątpliwości, a przy tym były spójne i logiczne.

Przy tym Sąd miał na uwadze, że świadek A. J., spokrewniona z powodem, w znacznej mierze odpowiadając na szczegółowe pytania Sądu zasłaniała się niepamięcią powołując się na stan swojego zdrowia psychicznego. Świadek ten wskazała jednak, że w obsłudze klientów stosowane były przez pracowników procedury ustanowione przez bank. A skoro była on dyrektorem oddziału musiała mieć wiedzę co do treści procedury określonej w piśmie okólnym z 19 czerwca 2006 roku i z uwagi na piastowane przez nią stanowisko nie sposób było zakładać, by procedury tej nie zastosowała przy obsłudze powodów- w tym swojego krewnego.

Sąd oparł się także na zeznaniach świadka B. M., którym przyznał wiarygodność w zakresie sposobu ustalania tabeli kursów pozwanego Banku.

Sąd, ustalając stan faktyczny, w tym okoliczności zawarcia umowy kredytu, oparł się także na zeznaniach powodów, z tym wyjątkiem, że nie dał wiary wskazaniom powodów, jakoby kredytobiorcy nie zostali poinformowani o ryzyku związanym z zawarciem umowy kredytu denominowanego. Przeczą temu spójne zeznania świadków, w tym ciotki powoda obsługującej ich na etapie zawierania umowy i świadka L. na etapie podpisywania aneksu do niej, jak również treść podpisanego przez powodów oświadczenia zawierającego informację o tym ryzyku. Z zeznań przesłuchanych świadków, będących pracownikami pozwanego Banku, wynikało, że w skład standardowej procedury udzielania kredytów walutowych wchodziło obligatoryjnie poinformowanie kredytobiorców o ponoszonym przez nich ryzyku w związku z zaciąganiem kredytem. Również powódka wskazała, że czytała przedstawione jej dokumenty, musiała więc przeczytać również treść oświadczenia, informującego o ryzyku.

Sąd za niewiarygodne uznał również zeznania powodów co do tego, iż nie mieli oni zdolności kredytowej na kredyt w złotych polskich. Okoliczności tej nie potwierdzają zeznania świadka J., przeczą temu również zeznania obsługującego ich przy zawarciu aneksu pracownika M. L. (2). Przede wszystkim jednak brak tej zdolności nie wynika z jakichkolwiek dokumentów przedłożonych przez strony. Nie mogło ująć przy tym uwadze Sądu, iż we wniosku kredytowym pierwotnie przez strony złożonym a przyjętym przez Dyrektora oddziału Banku A. ciotkę powoda w ogóle

nie wypełniono rubryk związanych z wynagrodzeniem stron, co może świadczyć, o preferencyjnym i szczególnym trybie udzielenia tego kredytu, na co zresztą wskazała w swoich zeznaniach świadek L. zeznając: „to klienci bankowości osobistej więc musieli mieć duże zarobki, nie byli to zwykli klienci, w efekcie musieli mieć wyższą zdolność kredytową, musieli mieć zdolność na złotówki”. Jednocześnie stanowisko, na którym pracował powód nie uległo zmianie między złożeniem pierwotnego wniosku a wniosku o podwyższenie kwoty kredytu w 2007 roku, gdzie zarobki powodów określone zostały na kwotę łączną 11000 zł brutto (powód 7500 zł brutto, powódka 3500 zł brutto), w efekcie zdaniem Sądu niewiarygodne były zeznania powoda jakoby w 2006 roku jego zarobki na tym samym stanowisku wynosiły tylko 2500 zł, na co zresztą żadnego dowodu z dokumentu nie przedstawił. Sąd nie dał wiary powodom co do zapewnień kierowanych do nich przez pracowników banku o stabilności waluty CHF, żaden z przesłuchanych pracowników banku tego nie potwierdził, a ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na powodach, którzy innych dowodów na poparcie swojego wskazania nie złożyli. Sąd miał na uwadze oceniając zeznania powodów, iż byli oni niewątpliwie zainteresowani w przedstawieniu wersji zdarzeń związanych z zawarciem umowy kredytu w sposób korzystny dla siebie.

W pozostałym zakresie Sąd dał wiarę zeznaniom powodów.

W ocenie Sądu bez znaczenia ustaleń faktycznych i rozpoznania sprawy były natomiast dokumenty załączone przez stronę pozwaną w postaci pisma KNF z dnia 31 maja 2017 roku skierowanego do Prezesa Rady Ministrów k. 92-94, oceny Urzędu KNF z 2013 roku (k. 133-139), czy uwag SN z dnia 6 września 2016 roku do projektu ustawy o zasadach zwrotu niektórych należności wynikających z umów kredytu i pożyczki (k. 95). Orzeczenia zaś wydane w innych sprawach czy opinię J. T. z lipca 2015 roku k. 104-132 Sąd uznał jako de facto przedłużenie stanowiska w sprawie strony je składającej (k. 96-103, 140-153), w efekcie czego nie miały one znaczenia dla ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd uznał, iż w świetle poniżej poczynionych rozważań pominięciu jako bezprzedmiotowy dla rozpoznania sprawy podlegał wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, który co istotne został złożony jedynie z ostrożności procesowej.

Pominięciu podlegał również wniosek powodów zawarty w piśmie z dnia 23 grudnia 2019 roku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego – wobec uznania, że zobowiązania stron w umowie wyrażone były w walucie frank szwajcarski, jak również w świetle żądania pozwu wywodzonego z nieważności umowy kredytu przeprowadzenie tego dowodu było całkowicie bezprzedmiotowe.

Sąd uznał finalnie, że wniosek z k. 169 o załączenie akt postępowania o zawezwanie do próby ugodowej, pozostawał także irrelevantny dla rozpoznania sprawy. Wobec uznania żądania powodów za nieusprawiedliwione co do zasady bezprzedmiotowe było rozpoznanie zarzutu przedawnienia zgłoszonego przez stronę pozwaną. Przy tym podkreślić należy, iż strona pozwana w następstwie otrzymania tego pisma powodów z wnioskiem dowodowym nie wskazała, by zarzut przedawnienia był przez nią podtrzymywany, a w konsekwencji uznać należało, że zarzutu tego nie podtrzymywała, nie kwestionując, iż do co do roszczenia objętego sporem, to jest za okres począwszy od 15 listopada 2007 roku, doszło do przerwania biegu przedawnienia wskutek zainicjowania sprawy XVI Co 225/17.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Podstawę prawną rozpoznania w zakresie wywiedzonego roszczenia głównego o zapłatę stanowiła dyspozycja art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Strona powodowa zmierzała bowiem do wykazania, iż świadczenie pobrane przez stronę pozwaną od powodów winno im zostać zwrócone bowiem nieważna była podstawa jego pobrania- to jest umowa kredytu łącząca strony, a zatem powinien nastąpić zwrot wzajemnych świadczeń spełnionych w wykonaniu tej nieważnej czynności prawnej. Zgodnie z treścią art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Natomiast zgodnie z przepisem art. 410 k.c. przepis ten stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Definicję świadczenia nienależnego ustawodawca zawarł w treści § 2 przywołanego przepisu, zgodnie

z którym świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Jako żądanie ewentualne – na wypadek nieuwzględnienia żądania o zapłatę- strona powodowa zgłosiła roszczenie ustalenia nieważności umowy kredytu łączącej strony.

Oba żądania strony powodowej oparte były na uzasadnieniu, iż łącząca strony a zawarta w dniu 14 listopada 2006 roku umowa kredytu (...) nr (...), która w zakresie kwoty kredytu i związanych z tym postanowień odnoszących się do warunków cenowych w tym prowizji i zabezpieczenia, zmieniona została aneksem z dnia 15 października 2007 roku, jest nieważna.

Uwzględniając materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie oraz poczynione na jego podstawie ustalenia faktyczne, Sąd uznał, że brak było podstaw do stwierdzenia, iż kwota objęta pozwem została nienależnie uiszczona przez powodów i pobrana przez pozwaną, a tym samym by żądanie jej zwrotu na podstawie ww. przepisów było zasadne.

W ocenie Sądu postanowienia umowy, na podstawie których pozwana pobrała od powodów sporną kwotę, nie wyczerpują bowiem dyspozycji art. 385¹ § 1 k.c., ani też umowa zawarta przez strony nie była, jak twierdzili powodowie, nieważna z mocy art. 58 k.c.

W konsekwencji również powództwo ewentualne podlegało oddaleniu.

Wskazać należy, że strona pozwana niewątpliwie miała status przedsiębiorcy w rozumieniu tak przepisów kodeksu cywilnego, zaś powodowie byli konsumentami w rozumieniu art. 22¹ k.c. Umowa kredytu nie została bowiem powodów zawarta w związku z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą lub zawodową, środki z umowy kredytu posłużyć miały i faktycznie wykorzystane zostały na budowę budynku mieszkalnego mającego poprawić ich warunki mieszkaniowe.

Nieważność umowy z uwagi na sprzeczność z przepisami prawa powszechnie obowiązującego

W ocenie Sądu postanowienia umowy kredytu nie były sprzeczne z treścią art. 69 ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. 2002, Nr 72, poz. 665 t.j.) w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia spornej umowy.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 w brzmieniu obowiązującym w dniu tak zawarcia umowy, jak i aneksu do niej roku ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Z mocy ust. 2 art. 69 cytowanej ustawy Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy. Sąd uwzględnił przy tym także brzmienie ówczesnie obowiązującego art. 5 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 7 ustawy Prawo bankowe stanowiącego, iż do czynności bankowych należy między innymi udzielanie kredytów, oraz że czynnościami tymi są także prowadzenie przez banki skupu i sprzedaży wartości dewizowych.

W ocenie Sądu umowa o kredyt zawarta między stronami wypełniała dyspozycję art. 69 ust. 1 i 2 cytowanej ustawy.

W umowie tej jednoznacznie wskazano, iż walutą kredytu jest CHF – w tej walucie wyrażone zostało zobowiązanie powodów i pozwanego, o czym wprost stanowił jej § 2, w którym postanowiono, że na warunkach określonych w umowie (...) S.A. zobowiązuje się postawić do dyspozycji kredytobiorcy kredyt w kwocie 101.547,59 CHF. To że wypłata kredytu nastąpiła faktycznie w PLN, warunkowane było celem kredytowania- to jest sfinansowaniem budowy domu przez powodów, a wydatki z tym związane niewątpliwie pokrywane były przez pozwanych w złotych polskich. To w tej walucie zobowiązanie widniało również na rachunku kredytowym powodów, w tej walucie wyrażone były także raty kredytowe. Zresztą powodowie, jak wynika z ich zeznań, podpisując umowę wiedzieli, że kwota kredytu w umowie wyrażona jest w CHF i że tę kwotę wraz z odsetkami będą musieli bankowi spłacić.

W efekcie stanowisko powodów o tym, iż w umowie łączącej strony wprowadzony był mechanizm waloryzacji czy indeksacji nie mogło podlegać uwzględnieniu. Zupełnie inna była konstrukcja tego kredytu który był kredytem wyrażonym w walucie denominowanym do PLN na etapie wypłaty.

W praktyce taką umowę kredytu jak łączącą strony umowę z 14 listopada 2006 roku określa się mianem umowy o kredyt denominowany w walucie obcej czyli udzielony w walucie obcej a wypłacony w polskiej- którego nie należy mylić z kredytem denominowanym do waluty obcej, a który, iż jest zupełnie odmiennym rodzajem kredytu od indeksowanego kursem waluty obcej, w efekcie całokształt stanowiska powodów odnoszącego się faktycznie do kredytów indeksowanych nie przystawało do realiów niniejszej sprawy.

Sąd nie podziela przy tym stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 2019 (sygn. akt IV CSK 309/18), w którym wskazano że umieszczenie przez bank w umowie kredytu denominowanego kwoty kredytu w CHF jest tylko niezaskługującym na ochronę kamuflażem rzeczywistych intencji tego banku.

Uwzględniając bowiem treść umowy kredytu łączącej strony, zmienionej co istotne aneksem z 2007 roku, w którym podwyższona kwota kredytu została również wyrażona w walucie CHF, oraz okoliczności towarzyszące jej zawarciu- w tym treść wniosku powodów, nie można było uznać, by wolą stron było wbrew literalnej treści umowy zawarcie umowy kredytu w złotych polskich. Nie bez znaczenia było przy tym dla tej oceny, iż nie tylko kwota kredytu wyrażona była w walucie CHF, ale także w tej walucie wyrażona była kwota zabezpieczenia w postaci hipoteki. Jak wynikało zaś z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece według stanu na chwilę zawarcia umowy hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. (v. również Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 25 marca 2011 r. IV CSK 377/10, Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14).

Także kwota prowizji ustalona była w CHF. Wreszcie oprocentowanie kredytu było oparte na stawce referencyjnej LIBOR mającej zastosowanie w kredytach walutowych- na co zresztą wprost wskazywały postanowienia umowy łączącej strony (§1 z definicjami). Z postanowień umowy łączącej strony – w szczególności z jej § 7 i 10- definitywnie wynikało, iż odsetki naliczane są od kwoty zadłużenia wyrażonej w walucie CHF nie zaś PLN.

Przy tym postanowienia umowy dotyczące ustalenia zasad naliczania odsetek pozostawały w zgodzie z dyspozycją art. 69 ust. 2 pkt 5 ustawy Prawo bankowe. Postanowienia umowy były w tym zakresie jasne i transparentne.

Wprawdzie szacunkowy koszt kredytu wyliczono i wskazano w umowie w PLN, jednak równocześnie wyraźnie wskazano, że do powyższego wyliczenia zastosowany został kurs CHF/PLN, obowiązujący w dniu sporządzenia umowy, co świadczy o tym, że koszty te pierwotnie wyliczono w CHF a następnie przeliczono na PLN.

Tym samym uznać należało, iż przedmiotowa umowa kredytu była „czysto” walutowa, tj. zaciągnięta w walucie obcej, a jej przeliczenie na walutę polską miało jedynie charakter techniczny, związane było bowiem z wybranym przez powodów sposobem wypłaty kwoty pożyczki i jej spłaty – tj. przy wykorzystaniu rachunku bankowego prowadzonego w walucie polskiej, a nie rachunku dewizowego i celem kredytowania- na sfinansowanie zobowiązań powodów w

Polsce. Powodowie nie byli zainteresowani ani wpłatą, ani, jak wskazali, na etapie zawierania umowy również spłatą tego kredytu w PLN.

W ocenie Sądu umowa łącząca strony, w której zobowiązania stron wyrażone zostały w walucie frank szwajcarski a jedynie wypłata kredytu następowała w PLN, jak również spłata kredytu następowała w PLN, nie przekraczała także granic wyznaczonych przez art. 353¹ k.c., który wskazuje, iż strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Podzielić należało w tym względzie stanowisko wyrażane w orzecznictwie, że jeżeli kwota kredytu jest powiązana z kursem waluty obcej, to jest dopuszczalne, zgodnie z art. 358 k.c. aby wypłata i spłata kredytu następowała w walucie polskiej albo w tej walucie, przy czym jeśli to dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania pieniężnego, nie powoduje zmiany waluty wierzytelności. (v. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10, oraz z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14, Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 29 października 2019 r. IV CSK 309/18) Nie narusza granic swobody umów taka konstrukcja umowy kredytu, w której wypłata kredytu następuje w innej walucie, aniżeli kwota kredytu (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 14 lipca 2017, sygn. akt II CKS 803/16).

Ponownie podkreślić należy, iż kwota kredytu i wysokość zobowiązania powodów do spłaty, od której naliczane były odsetki z zastosowaniem stawki LIBOR plus stała marża wyrażona została w walucie frank szwajcarski. To zatem że wypłata kredytu i jego spłata następowała w złotych polskich, według określonych w umowie zasad nie mogło prowadzić do uznania, że postanowienia odnoszące się do tych zasad wprowadzały do umowy klauzule waloryzacyjne. Umowa kredytu w walucie obcej nie zawiera postanowień wprowadzających mechanizm waloryzacji, o którym mowa w art. 358¹ § 2 k.c., czy mechanizm indeksacji. To zaś że w wyniku wahań kursu waluty CHF wysokość zobowiązania powodów po przeliczeniu na PLN ulegać będzie bądź podwyższeniu bądź spadkowi nie prowadzi do uznania, że walutą kredytu jest złoty, a kwota kredytu jest waloryzowana kursem innej waluty.

Należy ponadto wskazać, iż powodowie, decydując się na kredyt walutowy denominowany do CHF, korzystali z oprocentowania stanowiącego stawkę LIBOR 3M- w umowie wyraźnie wskazano przy tym, że jest on powiązany z walutą frank szwajcarski (§ 1 pkt 7). Faktem notoryjnym jest przy tym okoliczność, iż oprocentowanie takie jest znacznie niższe, niż oprocentowanie kredytów złotych, do których zwyczajowo ma zastosowanie stawka referencyjna WIBOR. Nie można zatem uznać, by waluta kredytu miała „wirtualny” charakter, skoro oprocentowanie kredytu „wirtualnym” nie było.

Umowa zawarcia przez strony nie była zatem sprzeczna z art. 358¹ § 1 i 2 k.c.

Postanowienia analizowanej umowy nie naruszały również zasady walutowości wynikającej z art. 358 § 1 k.c. Przepis ten, w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia przez strony spornej umowy, stanowił, iż z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim.

Uregulowanie to statuuje tzw. zasadę walutowości powodowało, że każde zobowiązanie pieniężne powinno być wyrażone w walucie polskiej, z wyjątkiem tych zobowiązań, dla których odmienną regulację wprowadzały ustawy szczególne. Ustawą wprowadzającą takie regulacje była przede wszystkim ustawa z dnia 27 lipca 2002 roku Prawo dewizowe (Dz.U. Nr 141, poz. 1178), która przewidywała w dacie zawarcia umowy łączącej strony zasadę swobody dewizowej. Zgodnie z art. 3 ust. 1 tej ustawy w obrocie dewizowym wszystko, co nie jest wyraźnie zakazane ustawowo, jest dozwolone. Zgodnie z art. 3 ust. 3 tej ustawy ograniczeń określonych w art. 9 nie stosuje się do obrotu dewizowego, o ile jedną z jego stron jest bank lub inna instytucja finansowa, prowadząca działalność pod nadzorem władz nadzorczych, uprawnionych, na podstawie odrębnych przepisów, do sprawowania nadzoru nad określonymi instytucjami finansowymi. Ustawa ta w zakresie obrotu między rezydentami (osobami fizycznymi mające miejsce zamieszkania w kraju oraz osobami prawnymi mającymi siedzibę w kraju) wprowadza ograniczenia jedynie co do dokonywania rozliczeń w walutach obcych (art. 9 pkt 15). Ustawa ta nie wprowadza natomiast jakichkolwiek

ograniczeń w ustalaniu zobowiązań w innej walucie niż waluta polska. W świetle zasady swobody dewizowej pozwala to przyjąć, że rezydenci, działając w kraju, mają swobodę w wyrażeniu zobowiązań pieniężnych w walucie obcej. Pogląd ten znajduje pełne potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2004 roku (III CZP 10/04, Legalis nr 62291), wydanej co prawda na gruncie art. 4 ust. 2 poprzednio obowiązującej ustawy Prawo dewizowe z dnia 2 grudnia 1994 roku (Dz.U. Nr 136, poz. 703), ale którego treść odpowiada brzmieniu art. 3 ust. 1 ustawy obowiązującej w dacie zawarcia analizowanej umowy.

Tym samym przedmiotowa umowa podlegała wyłączeniu spod zasady walutowości przewidzianej przez art. 358 § 1 k.c. i prawo dewizowe. Już samo ustalenie przez strony zobowiązania w walucie innej niż polska, mianowicie we franku szwajcarskim, powodowało bowiem, iż do łączącego ich stosunku prawnego znajdowała pełne zastosowanie zasada swobody dewizowej, gwarantowana rzeczoną ustawą Prawo dewizowe. Potwierdza to ponadto definicja obrotu wartościami dewizowymi w kraju zawarta w art. 2 ust. 1 pkt 18 tejże ustawy, która stanowi, że obrotem takim jest już samo zawarcie umowy powodującej lub jedynie mogącej powodować dokonywanie w kraju rozliczeń w walutach obcych, a nie faktyczne dokonanie jakichkolwiek rozliczeń.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, iż ustawowy wyjątek, o którym mowa w art. 358 k.c. w brzmieniu obowiązującym w 2006 roku, ustanawiał także przepis art. 69 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, który przewidywał i nadal przewiduje możliwość udzielania przez banki kredytu w walucie innej niż polska.

W świetle powyższego twierdzenia strony powodowej co do nieważności umowy zawartej przez strony jako sprzecznej z ustawą na mocy art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 358 k.c. czy 69 ustawy Prawo bankowe uznać należało za całkowicie niezasadne.

Sąd nie dopatrył się również podstaw do uznania, by umowa ta była nieważna w oparciu o art. 58 § 2 k.c. , to jest by ta czynność prawna naruszała zasady współzycia społecznego. Strona powodowa argumentowała, że postanowienia umowy prowadziły do tego, że mimo braku istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza wartość świadczenia kredytobiorcy wzrosła ponad dwukrotnie, co jest niezgodne z istotą waloryzacji, naturą kredytu bankowego oraz zasadami współzycia społecznego.

W orzecznictwie wskazuje się, że na tle przepisu art. 58 § 2 k.c., szczególnego znaczenia nabierają oceny moralne, dokonywane z uwagi na wartość, jaką stanowi sprawiedliwa równość podmiotów. Oceny te, w pewnych przypadkach, pozwalają uznać umowę za nieważną na podstawie komentowanego przepisu, jeżeli jej zawarcie lub nadanie określonej treści było wynikiem nadużycia przez jedną ze stron silniejszej (pod różnymi względami) pozycji. O sprzeczności z zasadami współzycia społecznego mówi się wówczas, gdy na gruncie danej umowy dochodzi do naruszenia tzw. słuszności (sprawiedliwości) kontraktowej, rozumianej jako równomierny rozkład uprawnień i obowiązków w stosunku prawnym czy też korzyści i ciężarów oraz szans i ryzyk związanych z powstaniem i realizacją tego stosunku. Takie naruszenie ma miejsce, wówczas gdy zawarta przez stronę umowa nie jest wyrazem w pełni świadomości i rozważnie podjętej decyzji, zaś na treść umowy wpłynął brak koniecznej wiedzy czy presja ekonomiczna. Ze względu na kryteria moralne, negatywna ocena umowy uzasadniona jest wyłącznie w przypadkach, w których kontrahentowi osoby pokrzywdzonej można postawić zarzut złego postępowania, polegającego na wykorzystaniu (świadomym bądź spowodowanym niedbalstwem) swojej przewagi (tak: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 31 stycznia 2019 roku, I ACa 7/18, Legalis Nr 1880574).

Tymczasem, w niniejszej sprawie nie doszło do tego rodzaju rażąco nieekwiwalentnego rozłożenia ciężarów, mogącego skutkować uznaniem, że umowa naruszała zasady współzycia społecznego, co nie wykluczało oceny postanowień spornej umowy przez pryzmat przepisu art. 385¹ k.c.

Nie zostało wykazane przez powodów, by sam fakt zawarcia umowy kredytu w walucie CHF stanowił źródło dodatkowego nieograniczonego zarobku banku, jak również by taki nieograniczony zysk wynikał z wypłaty tego kredytu określonego w CHF na rachunek powodów po przeliczeniu na walutę PLN, a następnie z pobierania przez pozwanego spłat rat wyrażonych w CHF z rachunku powodów w złotych polskich. To że po zawarciu umowy kredytu w

wyniku zmian na rynku pieniężnym, za które odpowiedzialnością nie sposób obarczać powoda, doszło do znacznego osłabienia się złotówki w stosunku do franka szwajcarskiego, w efekcie czego wysokość zobowiązania powodów po na PLN jest aktualnie wyższa od wysokości wypłaconej im przez bank kwoty w PLN, nie mogło stanowić o uznaniu, że doszło do rażącego naruszenia zasad współżycia społecznego. Równie dobrze mogłoby dojść bowiem do spadku kursu waluty CHF, a w konsekwencji wysokość zobowiązania powodów w przeliczeniu na PLN mogła hipotetycznie zmaleć, co zresztą miało miejsce w pierwszym okresie o zawarciu umowy, z czego powodowie niewątpliwie skorzystali. W ocenie Sądu zawarcie przez strony umowy kredytu walutowego denominowanego wystawiało on obie strony tego stosunku prawnego na ryzyko walutowe. To zaś czy bank zabezpieczał swoje ryzyko czy nie, pozostawało bez znaczenia dla oceny ważności umowy.

Wskazania przy tym wymaga, iż o ile nie było w analizowanej sprawie możliwości wypłaty kredytu powodom w CHF, wobec faktu, iż kwota kredytu miała służyć sfinansowaniu zobowiązań wyrażonych w walucie PLN (pokryciu kosztów budowy domu), to już spłata kredytu mogła następować bezpośrednio w walucie CHF. Ówczesnie obowiązujący w banku wzorzec umowny, w oparciu o który została zawarta umowa kredytu między stronami przewidywał bowiem, że spłata może następować między innymi z rachunku walutowego. Co więcej powodowie, w każdym momencie mieli możliwość jednostronnej zmiany rachunku do spłaty- w tym zakresie nie było konieczne zawarcie aneksu, czyli uzyskanie zgody banku. W konsekwencji mogli oni we własnym zakresie nabywać franki szwajcarskie i spłacać zobowiązanie w tej walucie, w efekcie czego nie dochodziłoby do pobrania kwoty na spłatę raty z ich rachunku w PLN i do przeliczeń przez bank tak pobranej kwoty na CHF z zastosowaniem kursu sprzedaży z tabel banku. Z treści oświadczenia o ryzyku walutowym wynikało, że „w przypadku spłaty kredytu w walucie polskiej kredyt jest spłacany po kursie sprzedaży dla dewiz”, co w efekcie stanowiło również potwierdzenie, że kredytobiorca mógł wybrać do spłaty rachunek walutowy, który samodzielnie zasilaliby odpowiednimi kwotami w CHF nabywanymi w banku lub poza nim. Jak wynikało przy tym z zeznań powodów nie byli oni w czasie zawarcia umowy zainteresowani spłatą kredytu w CHF, zdecydowali się na to w 2013 roku i od tego czasu kredyt spłacają w tej walucie.

Kolejno Sąd nie stwierdził, by nieważność umowy kredytu w oparciu o wskazany przepis mógł powodować brak lub niedostateczne poinformowanie powodów o ryzyku walutowym- to jest że w przypadku wzrostu kursów walut podwyższeniu ulega zarówno rata spłaty jak i kwota zadłużenia wyrażone w walucie polskiej; jak i że w przypadku wypłaty kredytu w walucie polskiej kredyt jest wypłacany po kursie kupna dla dewiz; w przypadku spłaty kredytu w walucie polskiej kredyt jest spłacany po kursie sprzedaży dla dewiz. Nie sposób było dopatrzeć się w tej sprawie naruszenia przez bank obowiązku informacyjnego. Został on zrealizowany przede wszystkim poprzez przekazanie powodom oświadczenia stanowiącego o tym ryzyku, które na etapie składania wniosku o kredyt podpisali.

Nadto w § 30 ust. 1 umowy zawarte zostało oświadczenie kredytobiorcy o treści: „kredytobiorca oświadcza, że :

1) został poinformowany o ryzyku:

a) zmiany kursów waluty polegającym na wzroście wysokości zadłużenia z tytułu umowy kredytu oraz wysokości rat kredytu, wyrażonych w walucie polskiej, przy wzroście kursów waluty kredytu;

b) stopy procentowej polegającym na wzroście raty spłaty przy wzroście stawki referencyjnej

2) ponosi ryzyka o których mowa w pkt1.”

Co więcej o ryzyku tym byli informowani zgodnie z procedurami przez obsługującego ich pracownika banku A. J., która potwierdziła, że pracownicy banku – a zatem również ona- procedury te stosowali (v. pkt 1.1)a- punkt 8 k. 68 pisma okólnego z 19 czerwca 2006 roku). Sąd nie dał przy tym wiary zeznaniom powoda, by byli oni zapewniani przez któregokolwiek z pracowników, iż z zawarciem tej umowy nie wiąże się ryzyko walutowe- ryzyko wzrostu kursu CHF, w tym, że to bezpieczny produkt, a notowania waluty CHF są stabilne.

Zdaniem Sądu realizacja obowiązku informacyjnego była zatem wystarczająca i pozwalała powodowi na ocenę ryzyka jakie wiązało się z zawarciem tej umowy, a zatem nie doszło do naruszenia zasad współżycia społecznego i w konsekwencji także z tej przyczyny umowa nie mogła być uznana za nieważną.

Nieważność umowy jako konsekwencja zastosowania niedozwolonych postanowień umownych

Finalnie Sąd dokonał oceny postanowień umowy przez pryzmat art. 385¹ § 1 -3 k.c. uznając, że nie sposób było postanowień umowy wskazanych przez stronę powodową uznać za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu tego przepisu.

Powodowie zawierając analizowaną umowę mieli status konsumentów, a pozwani przedsiębiorcy. Z uwagi na wykonywany przez powodów zawód niezwiązany z bankowością nie sposób było stosować wobec nich podwyższonego miernika staranności.

Definicja przeciętnego konsumenta zawarta została przy tym w art. 2 pkt 8 ustawy z 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, w którym wskazano, iż "dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny". W orzecznictwie wyrażono pogląd, że przy wykładni wzorców umownych ze względu na ich funkcję standaryzacyjną stosować należy metodę obiektywną, a za miarodajny uznawać należy sens dostępny dla typowego adresata wzorca (wyrok SN z dnia 19 kwietnia 2007 r., I CSK 27/07, LEX nr 315565)

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W świetle treści wskazanego przepisu nie uległo wątpliwości Sądu, że uznanie konkretnej klauzuli umownej za postanowienie niedozwolone wymaga stwierdzenia łącznego wystąpienia wszystkich wymienionych w nim przesłanek, a zatem analizowane postanowienie umowy zawartej z konsumentem (lub wzorca umownego):

- nie może być postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron,
- nie może być postanowieniem uzgodnionym indywidualnie oraz
- musi kształtować prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Podkreślić przy tym należy, iż ocena postanowień umowy dokonywana być powinna według zasad przewidzianych w art. 385¹ k.c., a zatem według stanu z chwili jej zawarcia oraz w okolicznościach jej zawarcia, przy uwzględnieniu umów pozostających z nią w związku, stosownie do art. 385² k.c. oraz art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. UE L z 21 kwietnia 1993 r., dalej: „dyrektywa 93/13”). Istotne jest zatem przeprowadzenie kontroli incydentalnej wzorca w chwili zawarcia umowy, a nie jej wykonywania, toteż zmiana warunków ekonomicznych działania powodowego Banku, np. kryzys na rynkach pieniężnych i finansowych, konieczność zachowania płynności i rentowności Banku, jako związane z wykonywaniem umowy, a nie z procesem formułowania wzorca i zawarcia umowy, pozostawały bez znaczenia dla rozważań tym zakresie.

Jak wynika zatem z treści art. 385² k.c. i jak wskazuje się w orzecznictwie artykuł 385¹ k.c. został pomyślany jako norma eliminująca nieuczciwe postanowienia umowne z mocy prawa w taki sposób, że nie stają się one skuteczne w ramach nawiązanego z konsumentem stosunku, ustalenie podstaw abuzywności nie może więc nastąpić dopiero w oparciu o rezultaty ich stosowania. (wyrok SN z dnia 24 października 2019 roku publ. (...)) (...)

Również możliwości oceny postanowień umowy przez pryzmat art. 385¹ k.c. nie zmieniał fakt wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984), którą zmieniono m.in. art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (aktualnie t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 128) przez dodanie w ust. 2 po pkt 4 pkt 4a, zobowiązując do zamieszczenia w umowie o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż polska szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty lub spłaty kredyt i zgodnie z której art. 4 w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

Nowelizacja Prawa bankowego dokonana ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz.U. Nr 165, poz. 984) przyznała bowiem kredytobiorcy w zakresie już istniejących stosunków prawnych jedynie dodatkowe uprawnienie do spłaty rat kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej bezpośrednio w tej walucie. Kredytobiorca miał możliwość wyboru formy spłaty, a więc mógł wybrać spłatę w złotych polskich, co oznacza konieczność zamieszczenia w umowie kredytowej, zgodnie z wymaganiami art. 69 ust. 2 pkt 4a, szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. (v. Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 28 maja 2014 r. I CSK 607/13)

Bez wpływu na ocenę niedozwolonego charakteru postanowień umowy pozostawały zatem z przepisy tej ustawy nowelizującej art. 69 ustawy Prawo Bankowe – nie miały one bowiem skutku sankcjonującego postanowienia umów zawartych przed dniem jej wejścia w życie, w tym nie powodowały ewentualnego wyłączenia takich umów i ich postanowień ich spod oceny przez pryzmat art. 385¹ k.c.

Także sposób wykonania umowy kredytu przez strony w tym pozwanego nie mógł być brany pod uwagę przy ocenie abuzywności postanowień umowy.

Ocena zaś, czy dane postanowienie umowne stanowi klauzulę niedozwoloną, wymaga kontroli incydentalnej w każdej sprawie. Należy wskazać, że związanie sądu orzeczeniem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz wpisaniem danej klauzuli umownej stosowanej przez konkretny bank do rejestru klauzul niedozwolonych dotyczy tylko tych umów, które zostały zawarte po umieszczeniu postanowienia umownego do ów rejestru. To zaś, że postanowienia umów innych banków zostały uznane za abuzywne i wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych, nie miało znaczenia dla rozpoznania sprawy. Co ponadto istotne, ich ocena w postępowaniu przed SOKIK, mająca charakter kontroli abstrakcyjnej, nie może dyskwalifikować potrzeby ustaleń i analizy w konkretnej sprawie. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2013 r., IV CSK 142/13, LEX nr 1385868 i powołane tam orzecznictwo).

W ocenie Sądu kwestionowane przez powodów postanowienia umowy kredytu odnoszące się do wypłaty (§5 ust 4) i spłaty kredytu (§13 ust. 7) nie były indywidualnie negocjowane przez strony niniejszej umowy. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na pozwanym stosownie do treści art. 385¹ § 3 k.c., który stosownych dowodów w tym zakresie nie przedstawił, nie wynikało to w szczególności z zeznań pracowników banku biorących udział w procesie zawierania analizowanej umowy. Co istotne możliwości negocjacji tych postanowień przeczy także fakt, iż umowa kredytu sporządzona została według wzorca umownego, który sama strona pozwana przedstawiła. To że powodowie zdecydowali się umowę tej konkretnie treści z pozwanym zawrzeć nie dowodzi, by jej postanowienia podlegały indywidualnemu ustaleniu. Postanowieniem indywidualnie uzgodnionym w myśl przepisu art. art. 385¹ § 1 k.c. nie jest przy tym postanowienie, którego treść konsument mógł negocjować; ale jest nim takie postanowienie, które rzeczywiście powstało na skutek indywidualnego uzgodnienia. Nieuzgodnione indywidualnie są bowiem te postanowienia umowy na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu.

Kolejnym zdaniem Sądu postanowienia umowy odnoszące się do wypłaty i spłaty kredytu nie odnosiły się do głównych świadczeń, przy uwzględnieniu art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe- tak zobowiązanie banku jak i powodów wyrażone było bowiem w walucie CHF i klauzule przeliczeniowe nie miały znaczenia dla ich określenia.

Zakres pojęcia „postanowień określających główne świadczenia stron”, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹ § 1 k.c., mógł budzić kontrowersje, ponieważ wysuwane były zapatrywania, że nie ma tu przesądzającego znaczenia to, czy wspomniane świadczenia należą do essentialia negotii (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12). Z tej przyczyny zasięg odnośnego pojęcia musi być zawsze ustalany w konkretnym przypadku, z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy. Chodzi tu o określenie świadczeń decydujących o istocie związania stron umową, czyli o to, co dla stron umowy jest najważniejsze. Pojęcie to należy zatem interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów umowy kluczowych przedmiotowo. Przemawia za tym treść przepisu, która nie odnosi się do świadczeń „dotyczących głównych postanowień”, ale „określających” te postanowienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03).

Jak wskazano wyżej to że wypłata kredytu wyrażonego w CHF nastąpiła faktycznie w PLN stanowiło jedynie techniczne wykonanie umowy przez bank, a zatem, podobnie jak przy spłacie kredytu, był to jedynie sposób wykonania tej umowy uzgodniony przez jej strony i pozostawał on to bez wpływu na określenie essentialia negotii tej umowy - głównych jej świadczeń w rozumieniu art. 385¹ k.c.

Powyższa konstatacja umożliwiała przejście do analizy postanowień umowy pod kątem tego czy nie kształtowały one obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy.

W ocenie Sądu postanowienie § 5 ust. 4 oceniane łącznie z § 1 pkt 8 umowy spełniało przesłanki do uznania go za niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. sprzeczność z dobrymi obyczajami przejawia się w działaniach, które zmierzają do dezinformacji lub wywołania błędnego mniemania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron. Rażąco naruszenie interesów konsumenta zachodzi wówczas, gdy w sposób znaczący zostaną naruszone jego interesy ekonomiczne, ale również zostanie spowodowany jego dyskomfort, wynikający z naruszenia jego prywatności, doznania zawodu, niedogodności organizacyjnych, straty czasu, wprowadzenia w błąd itp., czyli dojdzie do istotnej i nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 listopada 2012 r. VI ACa 633/12).

Na podstawie § 5 na podstawie ust. 4, w przypadku wypłaty kredytu w walucie polskiej, stosowany miał być kurs kupna dla dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązujący w (...) S.A. w dniu realizacji zlecenia płatniczego. Z mocy zaś § 1 pkt 8 (w § 1 zawarto definicje pojęć użytych w umowie) tabela kursów to tabela kursów (...) S.A. obowiązując w chwili dokonywania przez (...) S.A. określonych w umowie przeliczeń kursowych dostępna w (...) S.A. oraz na stronie internetowej (...) S.A.

Zdaniem Sądu uznać należało, że postanowienie to nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, jest klauzulą niedozwoloną. Jak wskazuje się w orzecznictwie wymóg jednoznacznego i w sposób zrozumiały sformułowania postanowienia umowy, określany zasadą transparentności, wyraźnie wyodrębnia dwa elementy. Zrozumiałość dotyczy zarówno treści jak i formy wzorca, natomiast wymóg jednoznacznego jego sformułowania odnosi się wyłącznie do treści, zmierzając do zapobiegania sformułowaniom, które mogą prowadzić do wieloznaczności tekstu. Zatem przesłanka wynikająca z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. jest spełniona tylko wtedy, gdy postanowienie wzorca nie budzi wątpliwości co do jego znaczenia, innymi słowy, gdy wynika z niego tylko jedna możliwa interpretacja dla przeciętnego, typowego konsumenta (por. wyroki SN: z dnia 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12, z dnia 13 czerwca 2012 r., II CSK 515/11). Bez znaczenia jest natomiast okoliczność, czy przeciętny, typowy konsument, prawidłowo rozumiejący treść zawartego we wzorcu

postanowienia, a próbuje, czy wręcz akceptuje tę treść, a więc czy podziela zawarte w niej stanowisko. Ta ostatnia okoliczność nie mieści się już w ustawowej przesłance sformułowania postanowienia wzorca, określającego główne świadczenia stron, w sposób jednoznaczny, wyartykułowanej w art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. (v. Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 10 lipca 2014 r, I CSK 531/13, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 roku, CSK 1049/14)

Warto również przytoczyć stanowisko Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zaprezentowane w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 roku (C-26/13 Á. K., H. R. v. (...)) w którym wskazano, że artykuł 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku warunku umownego takiego jak ten rozpatrywany w postępowaniu głównym wymóg, zgodnie z którym warunek umowny musi być wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko, by dany warunek był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by rzeczonego konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne.

Uznać należało, że przywołane wyżej postanowienia umowy przewidujące stosowanie kursu ustalanego przez bank stanowiło przypisanie bankowi uprawnienia do jednostronnego kształtowania wysokości świadczenia powodów. Zdaniem Sądu postanowienia te kreowały pełną dowolność po stronie banku w ustalaniu kursów waluty, nie wyposażając powodów w jakikolwiek mechanizm pozwalający na dokonanie weryfikacji prawidłowości zastosowanego sposobu ustalenia tych kursów. W konsekwencji powodowie nie mieli możliwości oceny jaką kwotę kredytu uzyskają do wypłaty po przeliczeniu kwoty kredytu wyrażonej w CHF na PLN. Pozostawienie prawa do arbitralnego ustalenia wymiaru tych obowiązków w sferze wyłącznych nieweryfikowalnych decyzji Banku pozwalało na uznanie wskazanych postanowień za kształtujące obowiązki pozwanych w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, przez które rozumieć należy ukształtowanie stosunku umownego w sposób klarowny, jasny i weryfikowalny dla konsumenta. Zarazem postanowienie to rażąco naruszało interesy strony powodowej. A mianowicie zdaniem Sądu postanowienie pozwalające ukształtować kurs waluty CHF stanowiący podstawę określenia zobowiązania powodów przez Bank całkowicie dowolnie wskazywało na nieuzasadnioną dysproporcję na niekorzyść konsumenta, oznaczało niekorzystne ukształtowanie jego pozycji ekonomicznej.(v. również wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 1 marca 2017 r. IV CSK 285/16)

Mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, zaś klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną. Jak wskazuje się w orzecznictwie tak niejasne i niepoddające się weryfikacji określenie sposobu ustalania kursów wymiany walut stanowi dodatkowe, ukryte wynagrodzenie banku, które może mieć niebagatelne znaczenie dla kontrahenta, a którego wysokość jest dowolnie określana przez bank.(v. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 4 kwietnia 2019 r. III CSK 159/17)

Co istotne przy tym z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, by pracownicy banku przekazali powodom ustnie czy na piśmie jakiejkolwiek informacje w zakresie sposobu – metodologii kształtowania kursów walut w tabelach kursowych, jakie miały mieć zastosowanie do umowy łączącej strony- o zasadach tworzenia tabeli kursowej pozwanego banku.

Także zeznania świadka B. M., z których wynika, choćby, że kurs był ustalany w oparciu o transakcje na rynku międzybankowym krzyżowo a do wyniku doliczana (przy kursie sprzedaży) i odliczana (przy kursie kupna) był spread ustalany wedle niewiadomych reguł przez Dyrektora banku, potwierdzały, że bank miał pełną swobodę w ustaleniu kursu waluty do przeliczeń, a konsument nie został na chwilę zawarcia umowy wyposażony w możliwość weryfikacji tych arbitralnych ustaleń banku. Przy tym jak wynikało z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie było możliwości wypłaty tego kredytu w CHF czy możliwości negocjowania kursu do wypłaty kredytu z bankiem.

Bez wątplenia takie ustalenie kursu waluty do przeliczeń stanowiło rażąco naruszenie interesów konsumenta, narażając go na brak bezpieczeństwa i możliwości przewidzenia skutków umowy. Postanowienia takie uznać należało za nieuczciwe, rażąco naruszające równowagę stron umowy na korzyść strony silniejszej- Banku, który może wykonać swoje zobowiązanie z zastosowaniem kursu ustalonego według reguł nieweryfikowalnych przez kredytobiorcę.

Odmierna była ocena natomiast postanowienia zawartego §13 ust. 7 umowy. Zdaniem Sądu analizy tego postanowienia nie sposób było bowiem dokonać wyrzykowo bez uwzględnienia okoliczności zawarcia umowy jak i pozostałych jej postanowień.

Wskazać bowiem należy, gdyby postanowienie to oceniać w oderwaniu od tych pozostałych przesłanek- jak ma to choćby miejsce w przypadku kontroli abstrakcyjnej wzorca umownego- wówczas w pełnym zakresie zastosowanie znajdowałyby rozważania zaprezentowane powyżej a dotyczące postanowienia z §5 ust. 4 umowy, co w konsekwencji skutkować musiałyby uznaniem, że także to postanowienie jest niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c. jako rażąco naruszające interesy konsumenta i sprzeczne z dobrymi obyczajami. Całość argumentacji przedstawionej wyżej przy ocenie § 5 ust. 4 w zw. z § 1 pkt 8 zasługiwałaby w pełnym zakresie wówczas na podtrzymanie, bez potrzeby jej powtórnego przytoczenia.

Niemniej jednak uwzględniając właśnie okoliczności towarzyszące zawarciu umowy i pozostałe postanowienia umowy nie sposób było tego postanowienia za abuzywne uznać.

A mianowicie postanowienie to regulowało wyłącznie przypadek, jak stanowi jego literalna treść, gdy spłata następowała w walucie PLN. Tak z wzorca umownego, jak i pozostałych postanowień umowy wynikało, iż nie było przeszkód do dokonywania spłaty kredytu od chwili zawarcia umowy z rachunku walutowego. Potwierdza to choćby treść wzorca umownego w oparciu o który analizowana umowa została sporządzona, wskazując na to również pozostałych postanowień §5 wskazujących na zasady dokonywania spłaty kredytu. Możliwość posiadania rachunku do spłaty w walucie frank szwajcarski potwierdza również pośrednio dyspozycja §22 ust. 2 umowy kredytu.

Co istotne z mocy §13 ust. 8 wynika, że kredytobiorca miał w każdym momencie trwania umowy prawo do dokonania zmiany numeru rachunku, z którego miała następować spłata zadłużenia kredytobiorcy, co nie wymagało zmiany umowy. W efekcie w każdym momencie mógł podjąć decyzję o tym, że spłaty będzie dokonywał z rachunku walutowego lub złotówkowego. Zresztą z możliwości takiej w 2013 roku powodowie skorzystali. Co istotne z ich zeznań nie wynikało, by w chwili zawarcia umowy byli oni zainteresowani spłatą kredytu z rachunku walutowego, w tym samodzielnym nabywaniem waluty i zasilaniem tego rachunku nabytymi we własnym zakresie środkami.

Zdaniem zatem Sądu skoro na etapie zawarcia umowy istniała możliwość spłaty zobowiązania przez kredytobiorców z rachunku walutowego, co wynikało również z postanowień umowy, a w efekcie tego wyboru postanowienie §13 ust. 7 umowy nie miałoby zastosowania do przeliczeń, to samo zawarcie takiego postanowienia w umowie i faktyczne wskazanie w ust. 1 §13 rachunku w PLN, z którego miały następować spłaty, nie mogło prowadzić do uznania, że postanowienia te są niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c. Konsumentom mieli możliwość uniknięcia zastosowania sposobu przeliczenia przez bank dokonywanej przez nich spłaty według arbitralnie ustalanego kursu decydując się na spłatę kredytu bezpośrednio w CHF, czego jednak w chwili zawarcia umowy nie dokonali, lecz zdecydowali się na to dopiero w 2013 roku. Decydując się na spłatę z rachunku walutowego już w chwili zawarcia umowy mogliby bowiem sami zaopatrzyć się w walutę obcą i wpłacać franki na rachunek walutowy, a tym samym zagwarantować sobie stałą wiedzę na temat wysokości kursu waluty, który ma zastosowanie do nabycia przez nich franka szwajcarskiego na cele spłaty kredytu. Jako rachunek do spłaty wskazali jednak rachunek w PLN a zatem zaakceptowali, to że pozwany bank będzie dokonywał przewalutowania spłacanych środków pieniężnych według przyjętej przez siebie tabeli kursów sprzedaży. Nie sposób było zatem było uznać w konkretnych okolicznościach tej sprawy tego postanowienia za sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszającego interesy powodów.

Kolejno, uwzględniając, że abuzywne jest postanowienie zawarte w §5 ust. 4 umowy łączącej strony Sąd nie stwierdził jednak, by będąca tego konsekwencją bezskuteczność tego postanowienia umownego powodowała nieważność umowy łączącej strony.

Jak wynika z art. 385¹ § 2 k.c. jeżeli postanowienie umowy nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Przepis art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady WE nr 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 nie wymaga przy tym uwzględnienia interesu konsumenta przy ocenie czy umowa może wiązać bez abuzywnego postanowienia umownego.

W konsekwencji tej bezskuteczności uznać należało, iż świadczenie banku winno nastąpić w walucie CHF. Wprawdzie pozwany bank dokonał wypłaty na rzecz powodów kwoty w PLN, niemniej jednak taki sposób spełnienia świadczenia wyrażonego w walucie CHF został przyjęty przez powodów- nie dokonali oni zwrotu kwoty wypłaconej im przez bank, nie kwestionowali wysokości dokonanej wypłaty i wykorzystali w pełni kwotę wypłaconego kredytu na cel określony w umowie rozpoczynając jednocześnie spłatę swojego zobowiązania. Spełnienie przez pozwanego świadczenia w złotych, zamiast w CHF, zdaniem Sądu w żadnym razie nie powodowało, iż umowa łącząca strony jest nieważna, jak i nie prowadziło do uznania, że nie doszło do wykonania przez pozwanego jego zobowiązania. Taki sposób wykonania zobowiązania przez bank mógłby być jedynie podstawą do dochodzenia przez powodów ewentualnych roszczeń odszkodowawczych z tytułu nienależytego wykonania umowy (art. 471 k.c.) w wypadku ustalenia, że stosowane przez pozwanego kursy walut odbiegały od tych rynkowych, przez co wypłacono powodom mniej złotych, aniżeli uzyskaliby na rynku, sprzedając oddane im do dyspozycji franki szwajcarskie. Roszczenie takie nie było jednak przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie, jako że powodowie żądanie swoje wywodzili z nieważności umowy kredytu, a Sąd zgodnie z art. 321 § 1 k.p.c. nie mógł orzekać co do roszczenia nieobjętego sporem.

Choć z przyczyn podanych powyżej Sąd nie stwierdził, by postanowienia umowy odnoszące się do spłaty kredytu wypełniały dyspozycję art. 385¹ k.c., to nawet gdyby uznać przeciwnie to bezskuteczność tych postanowień, będąca konsekwencją ich abuzywności również nie mogłaby skutkować uznaniem, że umowa jest nieważna. Po usunięciu bowiem postanowienia odnoszącego się do przeliczenia kwoty spłaty z rachunku w walucie polskiej według kursu sprzedaży dewiz ustalonego przez Bank nie sposób byłoby uznać, iż umowa nie mogłaby być wykonywana. W takiej sytuacji powodowie od początku kredyt musieliby bowiem spłacać w walucie w jakiej wyrażone były raty to jest we franku szwajcarskim. A zatem wykonanie tej umowy bez tych postanowień było nadal możliwe. Pobranie tych środków w PLN przez bank na spłatę zadłużenia nie czyniło świadczenia spełnionego przez powodów nienależnym. W efekcie bowiem potrącenia kwot z rachunku powodów zmniejszeniu podlegało ich zadłużenie z tytułu kredytu wyrażone w CHF. Jako że bank pobierał od powodów do 2013 roku środki na spłatę zadłużenia z rachunku w PLN zatem analogicznie jak w zakresie wypłaty, w ocenie Sądu, powodowie mogliby obecnie jedynie obecnie formułować roszczenia odszkodowawcze, wykazując, że pozwany – posługując się własnymi arbitralnie ustalonymi kursami - pobierał z konta powodów zbyt wysokie sumy w złotych. Żądania takiego powodowie jednak w tej sprawie nie zgłosili. Nota bene skoro warunkiem takiego roszczenia było wykazanie istnienia szkody, a zatem nie bez znaczenia w tym kontekście musiał być podniesiony przez pozwanego fakt, iż powodowie korzystali z tzw. ulgi odsetkowej, rozliczając się z urzędem skarbowym, a zatem część rat była „zwracana” im co roku przez urząd skarbowy w formie ulgi podatkowej.

Wskazania przy tym wymaga, iż Sąd za niezasadne uznał wskazania pozwanego jakoby była możliwość uzupełnienia umowy – zastąpienia abuzywnych postanowień innymi. Przepisy prawa powszechnie obowiązującego w dacie zawarcia tej umowy nie zawierały przepisów, które mogłyby „wejść” w miejsce tych postanowień. Nie sposób było także uznać, by istniały jakiegokolwiek ustalone zwyczaje pozwalające ustalić, jakie postanowienia winny zastąpić takie abuzywne postanowienia umowne regulujące kursy walutowe przyjęte do wypłaty kredytu i, w przypadku uznania za niedozwolone, spłaty kredytu.

Reasumując, z uwagi na to, że umowa kredytu nr(...) z dnia 14 listopada 2006 roku, zmieniona aneksem z 15 października 2007 roku, zawarta pomiędzy stronami była ważna, żądanie powodów tak główne jak i ewentualne podlegało oddaleniu. Umowa ta nie była również umową w walucie PLN, a zatem do jej rozliczenia w sposób

przedstawiony przez powodów w piśmie z dnia 23 grudnia 2019 roku, czemu co istotne nie towarzyszyła zmiana powództwa i jego podstawy faktycznej, nie było również jakichkolwiek podstaw.

W efekcie powyższych rozważań zgłoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia nie miał znaczenia dla rozpoznania sprawy, skoro nie istniała wierzytelność, której powodowie dochodzili w powództwie głównym.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Na koszty procesu, w kwocie 13.717,00 złotych składały się przy tym następujące kwoty: 10.800 złotych tytułem kosztów wynagrodzenia pełnomocnika na podstawie § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 615, z późn. zm.), 17 złotych tytułem uiszczonej opłaty od pełnomocnictwa oraz koszty postępowania zażaleniowego (200 złotych tytułem uiszczonej opłaty od zażalenia oraz 2.700 tytułem wynagrodzenia pełnomocnika – § 10 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie).

Sąd – na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – nakazał również pobrać od powodów solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 220,00 złotych tytułem wydatków poniesionych na przyznanie świadkowi A. J. zwrotu kosztów podróży, pokrytych tymczasowo ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie (postanowienie k. 267).

Z uwagi na powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji uzasadnianego wyroku.

Sędzia del. Ewa Suhecka - Bartnik

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)